

Troels Fink: Sønderjylland siden genforeningen i 1920. (Schultz, 1955). 171 s.

Professor Finks nye bog er en fortsættelse af den oversigt over Sønderjyllands historie til og med genforeningen, som han i 1945 udsendte under titlen »Rids af Sønderjyllands historie«, og som forøvrigt nu foreligger i en tredje, revideret udgave. Ligesom den tidligere bog er denne kommet i »Historikergruppen«s udmærkede skriferække, »Vi og vor fortid«; den fremtræder da også i samme udstyr og har nogenlunde det samme omfang som den ældre bog. Nok så væsentligt er det dog, at de to bøger indholdsmæssigt nøje svarer til hinanden, forsåvidt som forfatteren i begge så afgjort lægger hovedvægten på at skildre den nationalpolitiske udvikling. Det har for den foreliggende bogs vedkommende medført, at en række forhold, specielt på kulturlivets område, enten ikke er omtalt eller kun er strejft; men det har på den anden side gjort det muligt for forfatteren at give en virkelig indgående analyse af den nationalpolitiske udvikling i alle dens afskygninger og forskellige faser, og det må, alt taget i betragtning, siges at opveje, hvad man måtte savne af oplysninger i bogen.

Skildringen af udviklingen er ført helt op til slutningen af 1954; for det sidste ti-års vedkommende nøjes forfatteren dog, som naturligt er, med i refererende form at ridse de store linjer op. Det centrale i bogen er naturligvis skildringen af udviklingen, som den har formet sig i Nordslesvig, og indenfor denne er der igen givet redegørelsen for det tyske mindretal, dets ledende mænd og den politik, de har ført under de meget forskelligartede vilkår fra 1920 til 1945, en meget fremskudt placering. Forfatteren er dog på ingen måde ensidigt nordslesvigsk indstillet; tværtimod berettes der udførligt ikke alene om det danske mindretal i Sydslesvig, men også om de grænsepolitiske organisationer syd for grænsen og det tyske grænsebeskyttelsesarbejde.

Professor Finks nye bog går i væsentlig højere grad end den tidligere i enkeltheder; ikke desto mindre træder de store linjer i udviklingen og de centrale begivenheder overordentlig klart frem i skildringen. Et meget væsentligt plus ved bogen er også stoffets klare disponering og den ubesværede fremstillingsform. Skildringen af det tyske mindretal virker navnlig stærkt ved sin dokumentariske vægt, men kendetegnes iøvrigt af en gennemført soberhed og nøgternhed, egenskaber, som er karakteristiske for bogen som helhed, og som utvivlsomt er dens fornemste kendemærker.

Væsentlige indvendinger kan næppe rettes mod fremstillingen. Det tyske mindretal indtager vel nok en mere fremskudt plads i skildringen end den, der egentlig tilkommer det, men man har netop savnet et fyldigt overblik over og en kyndig vurdering af tysk politik i Nordslesvig efter 1920 og er glad for at få begge dele her. Dog kunde man nok have undværet visse mindre væsentlige detaljer hjemmetyskerne vedrørende, ligesom man til afbalancering af den ret udførlige omtale, der gives af de tyske ledere, kunde have ønsket at få et tydeligere indtryk af de personligheder, der har spillet en ledende rolle på dansk side, og af den betydning hver enkelt har haft. Disse skævheder vil dog let kunne afhjælpes i en ny udgave, som man forøvrigt gerne så forsynet med et tillæg, indeholdende en sammenfatning af valgtal og andet statistisk materiale i form af diagrammer eller tabeller, og hvor en udvidelse af litteraturlisten sikkert også vilde være nyttig, ikke mindst med henblik på bogens anvendelse i studiekredse. Et register turde endelig være et selvfølgelig tilbehør til en bog som den foreliggende.

En succes, svarende til den som forfatterens »Rids af Sønderjyllands historie« har haft, tør man næppe spå hans nye bog; dertil er interessen for søn-

derjyske forhold vist efterhånden for begrænset. Der kan dog ikke være tvivl om, at den i lang tid fremover vil hævde stillingen som et centralt værk indenfor den allerede meget omfattende litteratur, der foreligger om Sønderjylland efter genforeningen.

Aage Bonde.

I. P. Trap: Danmark, 5. udg. Holbæk amt. Sorø amt. Præstø amt. (Gad, 1954—55). 3 bd., 296 s., 368 s., 376 s.

Med prisværdig præcision fortsættes udgivelsen af den nye Trap, hvis første amtsbind blev omtalt i »Jyske Samlinger«, ny række, II, s. 300 f. De tre nye amtsbind viser, at redaktionen siden er blevet »strammet« på forskellige punkter, alt til værkets fordel. Nyt er det, at den indledende amtsoversigt fra og med Holbæk amt har et afsnit om »åndelige rørelser«, der også karakteriserer den politiske udvikling i amtet, en meget værdifuld forøgelse. En gennemgang af værkets talrige litteraturhenvisninger viser, at der på dette område er udført et omhyggeligt arbejde, der giver Trap en betydelig bibliografisk værdi, ligesom der er grund til at påskønne henvisningerne til bevarede godsarkiver. I det hele er godshistorierne udarbejdet med megen omhu og indeholder ofte nye resultater i detailoplysninger, ejerlisterne kunne måske med bevarelse af indholdet have været stillet mere skematisk og dermed kortere op til fordel for mere indgående oplysninger om andre sider af godshistorien. — Billedudvalget er vel ikke overdådigt, men der er grund til at anerkende det foretagne udvalg, der er præget af en saglighed, der har præsentation af bygningsværkerne som første formål og ikke lader uvedkommende dekorative hensyn dominere, i nogen grad kunne der dog have været medtaget flere billeder af typiske og atypiske landskabsformer. I det hele må man fortsat glæde sig over den nye udgave, der giver os en moderne topografisk håndbog, som næppe noget andet land kan opvise mage til.

Vagn Dybdahl.

Statsraadets forhandlinger 1848—1863. I. bind 24. januar—15. november 1848. Udgivet af Rigsarkivet ved Harald Jørgensen under tilsyn af Andreas Møller og Axel Linvald. (Munksgaard, 1954.)

Med udsendelsen af dette bind med referaterne af statsraadets forhandlinger i martsministeriets periode har Rigsarkivet paabegyndt udgivelsen af geheimestatsraads- og statsraadsprotokollerne fra 24. januar 1848 til 19. oktober 1863. Den sidstnævnte dag afholdtes det sidste statsraadmøde før Frederik VII's død. Arkivar, dr. phil. Harald Jørgensen har forestaaet udgivelsen af det foreliggende bind, og det indledes med den protokol, som førtes over geheimestatsraadets forhandlinger om forfatningsspørgsmaalet i dagene fra 24.—28. januar 1848. Først den 28. begyndte man at protokollere ogsaa de øvrige sager, der drøftedes i statsraadet, og denne praksis fortsattes efter martsministeriets dannelse, da statsraadet efterhaanden fandt sin form og plads i statslivet.

Indholdet af de her gengivne referater er ikke ganske ukendt stof for historikerne. Allerede Krieger havde jo haft lejlighed til at se statsraadsprotokollerne, og han har i sine dagbøger gengivet sammentrængte uddrag netop af en del af det stof fra 1848, som nu meddeles i sin helhed. Desuden har enkelte forskere